

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Oto Kubeše a soudkyň Mgr. Kateřiny Boudníkové a JUDr. Radky Zahradníkové, Ph.D. ve věci

žalobce: **Bohemia Faktoring, a.s.**, IČO 272 42 617
sídlem Letenská 121/8, 118 00 Praha 1
zastoupený advokátem JUDr. Ing. Karlem Goláněm, Ph.D.
sídlem Letenská 121/8, 118 00 Praha 1

proti
žalovanému: **P. K.**, narozený dne [redacted]
bytem [redacted]

o zaplacení částky 14 700,91 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. 9. 2020, č. j. 12 C 116/2020 - 56

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v části výroku II. pro částku 1 496,09 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 7. 6. 2017 do zaplacení a s úrokem ve výši 29 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 10. 5. 2018 do zaplacení a ve výroku III. **potvrzuje.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem uvedeným v záhlaví soud prvního stupně ve výroku I. uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 7 572,91 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 7 572,91 Kč od 7. 6. 2017 do zaplacení a s úrokem ve výši 29 % ročně z částky 7 572,91 Kč od 10. 5. 2018 do zaplacení

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

do tří dnů od právní moci rozsudku, ve výroku II. zamítl žalobu na zaplacení částky 7 128 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 7. 6. 2017 do zaplacení a s úrokem ve výši 29 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 10. 5. 2018 do zaplacení a ve výroku III. vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

2. Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas odvolání, a to pouze do výroku II. v části týkající se zaplacení částky 1 496,09 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 7. 6. 2017 do zaplacení a s úrokem ve výši 29 % ročně z částky 1 248,03 Kč od 10. 5. 2018 do zaplacení a do závislého nákladového výroku III. Má za to, že soud prvního stupně dospěl k nesprávnému skutkovému zjištění, že žalovaný na dluh uhradil částku 4 216,09 Kč a v návaznosti na to, že mu zbývá doplatit 7 572,91 Kč. Tato skutečnost však neplyne ani z žalobního tvrzení, ani z jím předloženého důkazu. Žalobce v žalobě výslovně uvedl, že žalovaný do postoupení pohledávky uhradil celkem 2 720 Kč a od postoupení pohledávky již ničeho. Současně doložil tabulku umoření ze dne 1. 7. 2018, z níž rovněž plyne, že žalovaný na dluh uhradil 2 720 Kč. Pokud žaloval částku nižší, než která mu byla původním věřitelem postoupena a na kterou by měl nárok, je to jeho právo. Navrhl, aby odvolací soud změnil odvoláním napadenou část výroku II. v souladu s odvolacím návrhem a žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
3. Žalovaný se k odvolání nevyjádřil.
4. Rozsudek soudu prvního stupně nabyl právní moci ve výroku I. a v zamítavém výroku II. v části týkající se zaplacení částky 5 631,91 Kč.
5. Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v intencích ustanovení § 212 věty první o. s. ř. v odvoláním napadené části zamítavého výroku II. a ve výroku III. podle ustanovení § 212a odst. 1, 5 a 6 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.
6. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že dne 15. 7. 2020 žalobce podal proti žalovanému žalobu na zaplacení pohledávky ze smlouvy o zápůjčce ze dne 16. 3. 2017 uzavřené mezi právním předchůdcem žalobce Provident Financial s.r.o., IČO 25621351 (dále též „věřitel či poskytovatel úvěru“) a žalovaným, která byla na základě smlouvy o postoupení pohledávek ze dne 14. 6. 2018 postoupena na žalobce. Na tuto zápůjčku bylo zaplaceno 2 720 Kč, naposledy byla provedena platba dne 30. 5. 2017.
7. Soud prvního stupně rozhodl ve věci bez jednání s tím, že skutkový stav zjistil z listin založených žalobcem do spisu. Ze smlouvy o zápůjčce č. [REDAKCE] ze dne 16. 3. 2017 zjistil, že právní předchůdce žalobce a žalovaný uzavřeli smlouvu, na jejímž základě byla žalovanému poskytnuta zápůjčka ve výši 10 000 Kč, kterou se zavázal vrátit spolu s poplatkem ve výši 8 917 Kč, tedy celkem 18 917 Kč v 60 týdenních splátkách po 316 Kč s poslední splátkou dne 10. 5. 2018 (v tento splatnost celého dluhu). Poplatek byl tvořen částkou 1 789 Kč představující úrok ve výši 29 % ročně z jistiny za dobu trvání splácení, částkou 2 720 Kč představující poplatek za administrativní činnost (dále jen „administrativní poplatek“) a částkou 4 408 Kč představující poplatek za hotovostní režim splátek (dále jen „inkasní poplatek“). Při zjišťování, jaká částka byla ze strany žalovaného uhrazena, vycházel soud prvního stupně z tvrzení žalobce, že ke dni 1. 10. 2017 činila dlužná jistina částku 8 820,94 Kč a dlužný poplatek 5 879,97 Kč, tj. že bylo na dluh uhrazeno 4 216,09 Kč. Dle smluvních podmínek si účastníci smlouvy sjednali pevnou úrokovou sazbu po celou sjednanou dobu trvání smlouvy 29 %. Ze smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 14. 6. 2018, včetně přílohy, vyplynulo, že pohledávka byla postoupena na žalobce, o čemž byl žalovaný vyrozuměn dopisem ze dne 14. 6. 2018, odeslaným žalovanému na adresu pro doručování dne 13. 7. 2018. Před podáním žaloby byl žalovaný vyzván k úhradě dluhu dopisem ze dne 12. 3. 2020, odeslaným dne 13. 3. 2020.
8. Soud prvního stupně věc posoudil podle ustanovení § 2390 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“) a smlouvu o zápůjčce shledal

platně uzavřenou s výjimkou ujednání o administrativním a inkasním poplatku, u nichž vyhodnotil, že oba poplatky představují skrytý úrok, jehož výše je zjevně v rozporu s korektivem dobrých mravů ve smyslu ustanovení § 547 o. z., v důsledku čehož bylo ujednání o nich posouzeno jako absolutně neplatné. V souladu se soudní praxí pak učinil závěr o tom, že neplatnost těchto ujednání lze oddělit od ostatního obsahu smlouvy ve smyslu ustanovení § 576 o. z., a proto ostatní nároky plynoucí ze smlouvy vyhodnotil jako opodstatněné. Soud prvního stupně od částky 11 789 Kč (jistina + úrok) odečetl částku 4 216,09 Kč a rozdíl 7 572,91 Kč uložil žalovanému k úhradě včetně sjednaného úroku (§ 2392 o. z.) a úroku z prodlení (§ 1970 o. z.). O náhradě nákladů řízení mezi účastníky bylo rozhodnuto podle ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř., když úspěch obou účastníků byl obdobný.

9. Vzhledem k tomu, že smlouva o zápůjčce byla uzavřena po 1. 1. 2014, bylo třeba věc po právní stránce posuzovat podle ustanovení § 2390 a násl. o. z. a pro její spotřebitelskou povahu zároveň podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 257/2016 Sb.“).
10. Oproti soudu prvního stupně, který se nezabýval otázkou platnosti smlouvy o zápůjčce z hlediska toho, zda poskytovatel úvěru před vlastním uzavřením smlouvy splnil svoji povinnost zkoumat s odbornou péčí úvěruschopnost žalovaného, měl odvolací soud za to, že obdobně jako podle předchozí úpravy obsažené v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 30. 11. 2016, je i podle zákona č. 257/2016 Sb. namístě se touto otázkou zabývat, neboť nesplnění této povinnosti je sankcionováno absolutní neplatností uzavírané smlouvy.
11. Žalobce uvedl, že jeho právní předchůdce splnil svoji povinnost vyplývající z ustanovení § 84 až 89 zákona č. 257/2016 Sb., když s odbornou péčí posoudil schopnost žalovaného splácet spotřebitelský úvěr, a to na základě zhodnocení informací požadovaných a získaných od žalovaného před uzavřením smlouvy. Žalovaný byl dotazován na své rodinné, majetkové, pracovní a jiné poměry a tyto informace byly zaznamenávány do zákaznické karty a byly ověřovány doklady uvedenými v části „ověřené dokumenty“, mezi které patří pracovní smlouva, výplatní pásky za poslední 3 měsíce a nájemní/podnájemní smlouva. Svým podpisem žádosti o úvěr pak žalovaný stvrdil, že údaje, které právnímu předchůdci žalobce poskytl, jsou úplné, přesné a pravdivé. Žádost o úvěr však k žalobě připojena nebyla a nebyly doloženy ani jiné doklady, kterými by byly údaje získané od žalovaného ověřeny. Žalobce si tak ke shora uvedenému žalobnímu tvrzení nesplnil svoji důkazní povinnost ve smyslu ustanovení § 101 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Bylo proto namístě ve smyslu ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. žalobce vyzvat ke splnění této povinnosti a poučit jej o následcích nesplnění této výzvy. Poučení podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. však odvolací soud nemohl žalobci poskytnout, neboť ten se z odvolacího jednání omluvil a k podmíněné žádosti ze dne 16. 2. 2021 o odročení jednání pro případ, že tvrzené skutečnosti nebudou dostatečné pro to, aby bylo žalobnímu návrhu vyhověno, nemohlo být přihlédnuto (§ 41a odst. 2 o. s. ř.). Odvolací soud tak při svém rozhodování vycházel z toho, že nemá za prokázané, že by právní předchůdce žalobce jako poskytovatel spotřebitelského úvěru před jeho poskytnutím splnil svoji povinnost a u žalovaného řádně posoudil jeho schopnost předmětný spotřebitelský úvěr splácet. Ve vztahu k ostatním právně významným skutečnostem odvolací soud vycházel ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn soudem prvního stupně s výjimkou závěru o tom, kolik bylo ze strany žalovaného na dluh uhrazeno, když z tabulky umoření ze dne 1. 7. 2018 bylo zjištěno, že žalovaný na dluh uhradil 2 720 Kč.
12. Podle ustanovení § 2390 o. z. přenechá-li zapůjčitel vydržiteli zastupitelnou věc tak, aby užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce.
13. Podle ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel a zprostředkovatel je povinen provozovat svou činnost s odbornou péčí.
14. Podle ustanovení § 86 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.

15. Podle ustanovení § 86 odst. 2 věta první zákona č. 257/2016 Sb. poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.
16. Zakotvení tohoto ustanovení do právního řádu si vyžádala směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102 EHS, podle níž musí věřitel před uzavřením smlouvy posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr (článek 8).
17. Podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem.
18. Povinnost věřitele zkoumat schopnost dlužníka splácet sjednaný úvěr je v zákoně stanovena nikoliv pouze na ochranu zadlužujícího se spotřebitele, ale současně též na ochranu dotčeného věřitele (v jehož prospěch je, aby spotřebitel, jenž se vůči němu úvěrově zavazuje, byl skutečně schopen svým závazkům dostát), tak i na ochranu všech dalších (i potenciálních) věřitelů dotčeného spotřebitele, u nichž by řádné splácení jejich pohledávek daným spotřebitelem v případě jeho předlužení (další závazky), které na sebe bere, mohlo být ohroženo.
19. Schopnost spotřebitele splácet sjednávaný úvěr je třeba chápat jako situaci, kdy v závislosti na frekvenci splácení zbyde spotřebiteli v jeho osobním (domácím) rozpočtu dostatek finančních prostředků na to, aby mohl za normálního běhu věcí bez problémů a omezení splácet splátku úvěru v předpokládané výši. Proto musí věřitel mimo jiné analyzovat spotřebitelův rozpočet, a to jak ohledně jeho příjmů, tak ohledně jeho výdajů, a to vždy ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o úvěr a informacím o jeho konkrétních příjmech ze zaměstnání či jiné činnosti, nákladech na bydlení, dopravu, domácnost nebo nezaopatřené děti, jakož i o dalších pravidelných výdajích spotřebitele, včetně splátek jiných úvěrů. Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje.
20. Při získávání relevantních informací za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele má věřitel vycházet jak z informací dodaných spotřebitelem, tak z informací, které získá z jiných dostupných zdrojů (informace z databází shromažďujících informace o bankovních i nebankovních úvěrových vztazích) při respektování spotřebitelových práv na ochranu jeho osobních údajů tak, aby věřitel byl schopen získat objektivní obraz o finanční situaci spotřebitele. K tomuto závěru dospěla i soudní praxe v rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 30/2015 (použitelná i za účinnosti zákona č. 257/2016 Sb.), podle kterého je součástí odborné péče poskytovatele úvěru při plnění shora uvedené povinnosti i taková obezřetnost, která jej vede k nespolečání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení. Tomu odpovídají i obecné pokyny Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA) k posouzení úvěruschopnosti, podle kterých je základem pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele zejména spolehlivé zjištění příjmů spotřebitele (a jejich historie) a na straně druhé zjištění a zohlednění jeho výdajů, včetně jeho životních nákladů, a stav jeho závazků, včetně dosavadního způsobu jejich plnění.

21. Následkem nikoliv řádného posouzení úvěruschopnosti spotřebitele ze strany poskytovatele úvěru je absolutní neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru. Odvolací soud při svém právním hodnocení věci vycházel z rozsudku Soudního dvora EU ze dne 5. března 2020 ve věci C – 679/18 OPR - Finance, jenž se jednoznačně vyslovil k otázce povinnosti soudu zkoumat ex offio (i bez návrhu spotřebitele), zda došlo k porušení předsmuvní povinnosti věřitele stanovené v článku 8 směrnice, tj. povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a to s tím, že současně je vnitrostátní soud povinen vyvodit z případného porušení této povinnosti důsledky, které z porušení této povinnosti vyplývají ve vnitrostátním právu, za podmínky, že sankce splňují požadavky článku 23 uvedené směrnice, tj. musí být účinné, přiměřené a odrazující. Takovouto účinnou, přiměřenou a odrazující sankcí může být pouze neplatnost absolutní, a nikoliv pouhá neplatnost relativní, která by ve svém důsledku vedla k relativizaci ochrany spotřebitele jako takové i celé s tím související právní úpravy. Tento náhled, odmítající relativní neplatnost jakožto nedostatečný nástroj ochrany spotřebitele, je dlouhodobě sdílen i judikaturou Ústavního soudu, který v usnesení svého pléna ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10 zdůraznil, že koncepci relativní neplatnosti spotřebitelských smluv chápe jako nesouladnou i s českým ústavním pořádkem, konkrétně s principy rovnosti, přiměřenosti a právní jistoty, která je neslučitelná s podstatou a účelem takové právní úpravy, jež má být projevem zásady ochrany fakticky slabší smluvní strany (spotřebitele), v soukromém právu korigující uplatnění zásady autonomie vůle (bod 41. citovaného rozhodnutí). Tehdy byla řešena rovněž otázka relativní neplatnosti spotřebitelské smlouvy zakotvená v ustanovení § 55 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb. ve znění účinném do 31. 7. 2010. Směrnice nemají tzv. přímý horizontální účinek a textu směrnice se proto nelze ve vztahu mezi jednotlivci přímo dovolávat (viz např. rozhodnutí Soudního dvora EU, dříve ESD, ve věci C-91/92, Faccini Dori, srov. též stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. Cjpn 200/2011, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 79/2013), když postulát o ochraně spotřebitele obsažený v dotčených směrnících směřuje především k zákonodárci (aby správně provedl transpozici směrnice do národního práva), nicméně v rámci tzv. nepřímého účinku směrnic směřuje i k národním soudům, které mají povinnost volit v rámci národního práva ex offio eurokonformní výklad tak, aby uvedeného účelu bylo dosaženo (viz např. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-106/89, Marleasing SA, ve vztahu k úvěrům pak ve věci C-377/14, Radlinger, nebo C-76/10, Pohotovost). Odvolací soud proto sankci neplatnosti zakotvenou v ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb. vyložil v souladu se smyslem a účelem daného ustanovení (nikoli pouze za použití gramatického výkladu) za použití ustanovení § 588 o. z. jako neplatnost absolutní (viz soudní praxe Krajského soudu v Praze sp. zn. 27 Co 143/2019, 27 Co 23/2020, 28 Co 31/2020, 22 Co 107/2020, 30 Co 62/2020 aj.).
22. Za stavu, kdy mezi účastníky nebyl sjednán platný závazek, se při vypořádání vztahu mezi nimi na místo obecných ustanovení o bezdůvodném obohacení uplatní speciální ustanovení § 87 odst. 1 věty poslední zákona č. 257/2016 Sb., podle kterého vzniká žalobci vůči žalovanému pouze nárok na vrácení poskytnuté jistiny, což v souzeném případě představuje částku 7 280 K (10 000 Kč – 2 720 Kč) včetně příslušného úroku z prodlení podle ustanovení § 1970 o. z., což je plnění, které bylo žalobci přiznáno již ve výroku I.
23. Odvolací soud proto podle ustanovení § 219 o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně v části výroku II. o zamítnutí žaloby pro peněžitá plnění tak, jak byla specifikována v odvolacím návrhu, potvrdil.
24. Soud prvního stupně rozhodl správně i o náhradě nákladů řízení mezi účastníky podle ustanovení § 142 odst. 2 na konci věty o. s. ř. za situace, kdy míra úspěchu a neúspěchu účastníků ve věci byla obdobná. Odvolací soud proto podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil i nákladový výrok III.
25. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto za použití ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. v souladu s ustanovením § 151 odst. 1 věty před středníkem o. s. ř. podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalobce v odvolacím řízení úspěšný nebyl a žalovanému náklady této fáze řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Příbrami, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 16. února 2021

JUDr. Oto Kubeš v. r.
předseda senátu